

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuissimè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1646

De Dominica Trinitatis. XIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40233

lib. 6. cap. 105. Oratio Dominicæ alia est ab Oratione Missæ, quæ habetur in Sacramentario Greg.

De Pentecoste.

CAP. XVIII.

Habet in Matutino tres Psalmos cum totidem Lectionibus, ut in Paschate, Ordo Romanus, & ex Greg. VII. *de Consecrat. Dist. 5. cap. In die.* ubi asseritur fieri de antiquo more, quamvis apud Romanos fuisse suo tempore Festum nouem Lectionum scribat Amalarius Gregorio longè antiquior in *Prologo de Ord. Antiph.* contra Ordinem Romanum Amalario antiquiorem.

2 Restitutus est ergo ritus à Gregorio VII. vel firmatus Decreto: quo ritu idem significatur, quod diximus supra in Paschate *cap. 14. num. 1.* exceptis proprijs causis ad resurrectionem pertinentibus. Antiphonas, quæ in hac die dicuntur in Nocturno, recenset Amalarius *lib. 4. de Div. Offic. cap. 27.* ut demonstratur, inquit, vnum opus esse in potentia miraculorum S. Trinitatis, tum in resurrectione Filij, tum in aduentu Spiritus sancti. Tres Psalmos dici ob Baptismum, qui datur in Pentecoste in nomine Trinitatis, tradit Gemma *lib. 3. cap. 144.* Antiphonarum ad Laudes, quæ apud nos, meminit Amalarius *de Ord. Antiph. cap. 57.* Antiphona quarta non videtur aliquibus congruere Festo: sed recolant, quod in Genesi dicitur, *Spiritus Domini ferebatur super aquas.* De Hymnis, & eorum fine, vide sup. *Sett. 5. cap. 6. num. 5. & 12. pag. 67. 72.*

3 Ad horam Tertiam dicitur Hymnus *Veni Creator:* quia hora Tertia

super Apostolos Paraclerus descendit. Et licet quotidie ad eandem Horam inuocemus eundem Spiritum, *Nunc sancte nobis Spiritus;* tamen conuenit hac die, ut Hymno longiori & proprio Festi eum inuocemus, & ad nos inuitemus.

4 Per Octauam leguntur Euangelia cum Homilijs, quæ apud Duran. habentur *lib. 6. a cap. 110. & deinceps:* nam tempore Ruperti alia legebantur in Quatuor Temporibus Pentecostes, utiple scribit *lib. 10. cap. 27.*

5 De Feria quarta, sexta & Sabbato Quatuor Temporum, quæ sunt Tempora æstiuæ, diximus Tomo priorè. In his autem ad Horas non flectimus genua, ex Ord. Rom. quia tempus adhuc Paschale est; & ideo dicitur etiam *Te Deum.*

De Dominica Trinitatis.

CAP. XIX.

Præter ea, quæ diximus Tom. 1. *par. 4. tit. 12. pag. 280.* de origine Festi sanctissimæ Trinitatis, inuenies apud S. Augustinū Tom. 10. nonnullos Sermones in eodem Festo habitos, seu, quod puto verius, eidem Festo à Collectoribus assignatos: nam in ijs ne verbum quidem habetur, quo Festum hoc tunc temporis indicetur. Atqui post Alexandrum III. in Romana Ecclesia decretum est hoc Festum, *cap. Quoniam. de Ferijs.*

1 Officium, quod hodie recitatur, antiquum appellatur in Breuiario edito Venetijs 1550. & puto esse illud, quod à sancto Stephano Leodiensi compositum fuisse scribunt Duran. *l. 6. c. 114.* & Trithemius in *Chron. Hirsaugiensi.* Aliud Officium ego legi à Romana Ecclesia usurpatū, à Io. Pechano

R 2 Ar.

Archiepiscopo Cantuar. compositum, à Francisco Titelmanno expositum: quod fuit in usu circa annum 1290. quo vivebat Pechanus: sed quia stylus est difficilior, & obscurissimus, eo abrogato, illud est suffectum denuò, quo nos utimur; in quo tamen Pius V. mutauit Hymnos & Lectiones; addidit primum & vltimum Responsorium, media aliqua mutauit in meliora; ad Laudes autem iussit repeti Antiphonas in primis Vesperis positas, reliqua non sunt mutata. Oratio habetur in Sacramentario S. Gregorij, in *Missâ de nocte Pentecostes, editionis Romanae*. Fit commemorat. Dominica primæ Pentecostes, ne omittatur Dominica, cuius Oratio est Ambrosiana. In secundis Vesperis, si concurrant cum Festo primæ classis, fit de sequenti, cum commemoratione Trinitatis tantum: si cum Festo secundæ classis, integræ Vesperæ erunt de Trinitate, ex *Rub. de Concurrent. num. 2.* quæ Vesperas integras assignat maiori Festo, & commemorationem minori. Ipsamet Trinitas sic voluit, à qua regitur Ecclesia; quidquid contra scripserit Petrus Ruiz. Et hæc Dominica prima post Pentecosten vt sic, est eiusdem rationis cum Dominicis sequentibus: non enim de ea intelligitur Rubrica sub titulo Dominicarum primæ classis, quæ numquam omittuntur, nempe Dominica Trinitatis: & patet, quia de illis fit totum Officium, de hac verò commemoratio tantum: & ipsa commemoratio omittitur in secundis Vesperis, si Feria secunda celebretur Festum secundæ classis, vel primæ. Neque mireris, quòd Festum Trinitatis nunc dicatur Festum, nunc Dominica; nam vtrumque verum est: & ratione Dominicæ, in qua semper occur-

rit, habet hoc, quòd numquam omittitur Officium de Trinitate, licet eo die occurrat alicubi primæ classis Festum; ratione verò Festi habet ea tantum quæ sunt propria Festorum secundæ classis, puta *commem. de Simplici in Laudibus tantum*, & in *Missis priuatis*. Neque in Rubricis potuit congruè aliter fieri ad vtrumque decernendum, quidquid obiecerint non pauci.

2 Octauam in Octauario nostro descriptam arguunt aliqui; quia *Microl.* non laudat Festum: sed aliud est loqui de Ecclesia vniuersali, in qua quælibet Dominica Trinitati erat dicata; aliud est loqui de Titulo Ecclesiæ particularis. & in hoc sensu sacra Rituum Congregatio decreuit Octauam sanctissimæ Trinitatis, & digniorem in propria Ecclesia esse quàm Octauam Corporis Christi. An verò infra Octauam dicatur Symbolum S. Athanasij, vide supra *Sect. 5. c. 20. num. 4. pag. 101.*

3 In tertia Antiphona ad Laudes, vox *omnium* coniungenda est cum ore, non autem cum *Patri*, ita, vt dicas, *in ore omnium.*

4 In Feria secunda sequenti, cum pridie non potuerit legi ob Festum Trinitatis, legitur primus liber Regum, *Microl. cap. 59. & Gemma lib. 4. c. 117.* quem librum à Samuele fuisse compositum, testatur liber 1. Paralipom. *cap. vlt.* hoc est, vlt. que ad cap. 24. nam in sequenti narratur eiusdem obitus. Dauidem suppleuisse ait *Isid. lib. 6. Originum cap. 2.* quem sequuntur alij: *Nathanum*, & *Gadum* alij, ex cap. vlt. 1. Paralipom. *Jeremiam* potius *Torniellus* noster existimat probabilius, *sub anno mundi 2977. num. 2.* Res est incerta.
Leg.

Legitur autem de libris Regum, ex Decreto Gelasij, vt diximus *Sect. 5. cap. 12. num. 8. pag. 85.*

De Festo Corporis Christi.

CAP. XX.

Officium scripsit sanctus Thomas. & habetur in *Opusc. 57.* iuxta ritum illorum temporum. Hodie concordamus cum auctore, seruatō ritū Pij V. in Officio toto, his exceptis. Capitulum in primis Vesperis erat aliud. Lectiones primi Nocturni erant de Scriptura veteri: amoto quarto Responsorio S. Thomæ, additum est sextum de nouo, Pij V. iussu.

2 Per Octauam non mutatur amplius Inuitatorium, neque Antiphonæ ad *Benedictus & Magnificat.* Lectiones quoque pro tribus Nocturnis additæ sunt à Pio V. in quibus apparent congruentiæ cum mysterio, etiam in primis Lectionibus, quæ de Arca Testamenti, Eucharistiæ figura, narrationem continent.

3 De Priuilegijs huius Octauæ, si concurrat cum Festo, & Octaua sancti Ioannis Baptistæ, & qua ratione excludat Semiduplicia Festa, & Duplicia translata, diximus *Sect. 3. cap. de Octauis.*

4 De Simplici fit tantum commemoratio infra hanc Octauam. An nona Lectio erit legenda? Negant aliqui, quia hoc non dicitur in propria Rubrica; quod tamen dictum fuit in Rubrica posita infra Octauam Ascensionis: sed vna Rubrica explicat aliam, prior posteriorem. & patet debere legi, ex Rubr. gen. *de Commemor. 9. num. 10.*

5 Indulgentiæ concessæ ijs qui in-

mundi

terfunt Horis Canonis in Festo, & per Octauam, valent, etiam si Officium dicatur de Sanctis occurrentibus, ex Decreto Ioannis XXII. quod ego legi in antiquo M. S.

De Dominicis post Pentecosten.

CAP. XXI.

Non minorem viginti tribus, nec maiorem viginti octo Dominicarum numerum post Pentecosten fore vsque ad Aduentum, satis superque patet; quæ suppleantur cum Dominicis quæ supersunt post Epiphaniam, vt docuimus *Sect. 3. c. 5. de Dominicis pag. 25.* Ponuntur autem in Breuiario Dominicæ viginti quatuor cum proprijs Orationibus & Euangelijs, quæ fuerunt optimè per Dominicas distributa; Orationes quidem à sancto Gregorio, Euangelia verò à sancto Hieronymo: quorum auctoritas sufficiat pro ratione, cur potius hæc vel illa Oratio; cur hoc vel illud Euangelium legatur; & hac vel illa Dominica. Idem ferè, paucissimis mutatis, tum textus, tum ordo Euangeliorum hodie perseverat à sancto Hieronymo præscriptus, vt vidimus in eius Comite, seu Lectionario: in primis autem Dominicis post Pentecosten apud minus antiquos erat alius ordo, vel mutata sedes aliquando Dominicæ pro diuersarum Ecclesiarum vsu: quod videre est in *Ruper. 1010 lib. 12. de Diuinis Offic. in Gemma lib. 4. 1010,* & in *Durando lib. 6. 1010.* Orationes item, quæ mox sequuntur, Ambrosianæ sunt, & à sancto Gregorio aliter distributæ, nimirum, Dominicæ quintæ, nonæ, & vigesimæ primæ, reliquæ Romanæ.

R 3

2 Tem-